

[Udenrigsministeren]

Men både redegørelsen og rapporten skal naturligvis læses med den forståelse, at EF-samarbejdet og de mellemstatslige samarbejdsformer, der knytter sig dertil, udgør den vigtigste platform for Danmarks forhold udadtil. Mange af de bestræbelser, som omtales i det følgende, retter sig derfor i første række mod at skabe forståelse for danske synspunkter inden for det europæiske samarbejde.

I stedet for en mere traditionel fremstilling med vægten på forskellige regioner og organisationer har regeringen valgt at bygge redegørelsen op omkring de fire centrale områder i dansk udenrigspolitik, der var genstand for drøftelse under Folketingets forespørgselsdebat den 12. november 1992. Med denne form ønsker regeringen at understrege de nye prioritetsområder i dansk udenrigspolitik efter afslutningen af den kolde krig.

Samtidig er det regeringens håb, at man med denne fremstillingsform bedre kan opfange og beskrive kompleksiteten og de gensidigt understøttende processer, der præger den internationale udvikling.

Forandringer i det internationale system

Øst/Vest-konfliktens ophør har medført grundlæggende forandringer i det internationale system. Verdensordenen baseret på opdelingen mellem to supermagter er opløst.

Udviklingen kan gå i flere forskellige retninger. Der er et potentiale for en fredeligere verden. Men det kan også blive en meget urolig verden med ustabilitet, konflikter, regionale spændinger samt øget spænding mellem Nord og Syd. Verden befinder sig med andre ord i en brydningstid på vej væk fra én verdensorden og på vej mod en ny.

Der kan iagttages en udvikling henimod større accept af, at samspillet mellem demokratiske styreformere, respekt for menneskerettighederne og en samfundsøkonomi baseret på markedøkonomiske principper og forsvarligt økologisk grundlag rummer det samvirke, der er nødvendigt for at skabe grundlaget for en positiv samfundsudvikling – nationalt såvel som internationalt. Disse værdier udfordres dog til stadighed, og det internationale samfund må gøres i stand til effektivt at imødegå sådanne udfordringer.

I en verden præget af stigende gensidig afhængighed og sårbarhed og med gennemtrængning af nationalstaternes grænser via varehandel, finansielle transaktioner og kommunikationsstrømme er begreber som suverænitæt og ikkeindblanding ved at ændre karakter.

Sikkerhedsbegrebet udvides i takt med, at andre forhold end rent militære får stigende betydning for sikkerheden. Det drejer sig især om økonomiske, politiske, miljømæssige, religiøse og etniske forhold.

Andre globale udviklingstræk er det øgede samspil mellem politik og økonomi på alle niveauer og en stigende tendens til koncentration af verdensøkonomien i trekanten Nordamerika-Sydøstasien-Europa. Udviklingen i retning af øget globalisering som følge af den stigende internationale økonomiske, politiske, kulturelle og handelsmæssige udveksling står dog samtidig over for en tendens til regionalisering med øget vægt på regionalt samarbejde og regionale arrangementer og organisationer.

Det nye internationale landskab har skabt behov for øget internationalt samarbejde. En række af de afgørende problemer, verden står over for i dag og i tiden frem mod år 2000, er grænseoverskridende. Det drejer sig om fattigdomskløften mellem Nord og Syd, miljødelæggelser, migrations- og flygtningestrømme m.m. Skabelse af global, regional og national økonomisk vækst og beskæftigelse kræver også en koordineret international indsats.

Med supermagtskonfrontationens ophør er der åbnet nye muligheder for internationalt samarbejde. Et af de mest fremtrædende eksempler herpå er samarbejdet mellem de permanente medlemmer af FN's Sikkerhedsråd. Også tilknytningen af de tidligere kommunistiske lande til den europæiske samarbejdsproces understreger de nye samarbejdsmuligheder.

Nye muligheder for dansk udenrigspolitik

For dansk udenrigspolitik indebærer afslutningen af den kolde krig, at man stilles over for helt nye udfordringer og krav, men også nye muligheder.

De udenrigs- og sikkerhedspolitiske udfordringer, som Danmark står over for, har kun i mindre grad militær karakter. De er i langt højere grad knyttet til politiske, økonomiske, so-